

היום נלמד בעזרת ה':

יבמות דף קכב

(המשך מעמוד קודם)

קטול אספסתא: תחתוך שחת ותן לבהמות שלי בשבת, ואם לא תעשה כדברי אני אהרוג אותך כמו שהרגתי את פלוני שאמרתי לו לבשל לי קדירה בשבת והוא לא הסכים. שמעה אשתו של הפלוני הזה שעליו סיפר הגוי שהרגו, ובאה לפניי אב"י שיתיר אותה להתחתן. אב"י עיכב את תשובתו שלושה רגלים - שהחכמים היו מתקבצים לשמוע את הדרשה בהלכות הרגל.

דחריף סבינא: שהוא חריף כמו סבין.

של ערלה הן: אנו לא חוששים שהם באמת פירות של ערלה, אלא שהוא משקר ומתכוון להשביח את הסחורה שלו, כי פירות של נטיעה צעירה משובחים יותר מפירות של עץ זקן. וכן אם אמר שהפירות של נטע רבעי הוא מתכוון לאותה משמעות של נטיעה צעירה.

של עזיקה: של מקום בא"י ששמו 'עזיקה' שידוע בפירותיו המשובחים. גוי זה נמצא בחו"ל ואומר שהפירות הגיעו מעזיקה שבארץ ישראל. אנו לא חוששים שהוא קנה אותם מיהודי בעזיקה והם לא מעושרים, אלא הוא משקר בשביל להשביח את פירותיו. לפי זה גם גוי שסיפר שהרג את היהודי לא נאמן כי הוא שיקר בשביל להפחיד את היהודי השני שישמע להוראותיו.

*

אבא יודן איש צידן: הגמרא מביאה כמה מקרים שמאמינים לגוי מסיח לפי תומו.
בקולר של בני אדם = בחבורה של אנשים. לכרכום ביתר = לעיר ביתר הנתונה במצור.

*

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור

052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

משנה: מעידין לאור הנר: אם ראו את המת לאור הנר והכירוהו. **על פי בת קול:** שמעו קול צעקה שפלוני מת בלי לראות מיהו הצועק.

גמרא: מאי קמ"ל: מה חידש שמואל בדבריו שעלינו לנהוג בבית הלל, והרי במשנתנו כבר כתוב את אותם דברים - שמשאין על פי בת קול? הגמרא מתרצת: שאם נמצא משנה השנויה בסתם - שלא משאין על פי בת קול, נדע שהיא אליבא דבית שמאי ולא נפסוק כמותה.

*

אינהו נמי דמו: גם השדים נדמים לפעמים כבני אדם.

דחזו ליה בבואה: ראו שיש לו צל. **בבואה דבבואה:** אחר הצהריים כשהצל נוטה, יש צל חזק סמוך לאדם ויש צל חלש רחוק יותר. לשד יש רק את הצל החזק.

ודלמא צרה הואי: אולי הבת קול היתה של אישה נוספת של הבעל שהתחתנה איתו במקום רחוק, והיא באה וצעקה שהוא מת כדי לקלקל את אשתו הראשונה ה'צרה' שלה, שתלך ותתחתן ותתקלקל.

בשעת הסכנה: כשאדם הולך למות כגון שהוא נפל לבור והוא צועק 'אני פלוני כל השומע קולי יכתוב גט לאשתי פלונית' סומכים על דבריו וכותבים לה גט, כי אם לא היא תישאר עגונה. ולכן גם כאן סומכים על הבת קול כדי שהיא לא תישאר עגונה.

*

משנה: כשירדתי לנהרדעא לעבר את השנה: מפני גזירת הרומאים בארץ ישראל שלא לעבר (-דורות הראשונים).

ונומיתי לו: ואמרתי לו שדבריו נכונים שהחכמים בארץ ישראל לא משאין אישה על פי עדות של עד אחד. והוא אמר לי: תאמר להם בשמי שיש לי עדות מרבן גמליאל הזקן שמשאין על פי עד אחד, אך אני לא יכול לבוא להעיד בפניהם כי הדרך שורצת בחיילים, ולכן אני שולח אותך להעיד את דברי בפניהם.

וכשבאתי והרציתי הדברים לפני רבן גמליאל: שהוא נכדו של רבן גמליאל הזקן.

והוחזקו להיות משאין: לא רק שהחכמים קבלו את העדות והתחילו להשיא על פי עד אחד, הם גם הקילו בעד מפי עד וכו'.

רבי עקיבא אומר לא על פי אשה: דבריו אלה נאמרו לפני שהחזיקו החכמים להשיא על פי אישה (כמבואר בגמרא).

גמרא: אישה נאמנת להביא גיטה מק"ו: אם חמש נשים (כגון צרתה וחמותה) שאין נאמנות לומר שמת בעלה (של הצרה או הכלה), בכל אופן נאמנות להביא את גיטה - ודאי שהאישה עצמה שנאמנת לומר מת בעלי, שתהא נאמנת להביא את גיטה. מדברי רבי עקיבא משמע שדוקא חמש השנים הללו לא נאמנות לומר מת בעלה, אבל אישה אחרת נאמנת להעיד שמת בעלה של אישה אחרת.

קודם שהחזיקו: החכמים להשיא על פי אישה.

משנה: אמרו לו: לרבי עקיבא, מעשה בבני לוי וכו'.

נומית להם: אמרה להם.

ולא תהא כהנת כפונדקית: כלומר וכי בת ישראל או כהנת מיוחסת לא תהיה נאמנת כפונדקית הגרועה הזאת? ומדוע לפונדקית אנו מאמינים ולאשה ישראלית לא? (הגמרא תבאר במה גרועה הפונדקית).

אמר להם, לכשתהא כפונדקית וכו': רבי עקיבא ענה להם: אם כל אשה תהיה כפונדקית הרי שנאמין לה כפונדקית הזאת, משום שהפונדקית אמרה להם לפי תומה שהוא מת, והוציאה להם את מקלו ותרמילו ואת הספר תורה שהיה בידו, ועל הסימנים האלה הם סמכו לומר שהוא מת, ובאמת אם כל אשה תסיח לפי תומה ותביא סימנים אנו נאמין לה.

גמרא: מאי גריעותא דפונדקית? הגריעותא שלה היא משום שהיא הייתה עובדת כוכבים שאין לה נאמנות בישראלית, ולכן היה מקום לומר שאינה נאמנת, אבל כיון שהסיחה לפי תומה שהוא מת, והוציאה להם את מקלו וכו' לכן האמינו לה.

קושיא: והא איה חברנו קאמרי לה? כלומר כיון שהם שאלו אותה 'איה חברנו' הרי שאין היא מסיחה לפי תומה, ומדוע האמינו לה?

תירוץ: לפני שהם שאלו אותה היא התחילה לבכות, ורק אח"כ הם שאלו אותה 'איה חברנו', ולכן זה נחשב שהסיחה לפי תומה.

*

תנו רבנן: מעשה באדם אחד שבא להעיד לפני רבי טרפון על אשה שבעלה מת וכו'.

ונתלה בייחור של זית ופשחו: אחז בענף של עץ זית ותלש אותו מהעץ לעשות ממנו מקל והבריח את הגייס.

אמרתי לו וכו': זה המשך המעשה, שאותו אדם אמר לחברו שהבריח את הגייס - 'אריה יישר כחך' כלומר שאתה גבור חיל ויש לך לב של אריה שעשית גבורה בזאת. אמר לו חברו - מנין אתה יודע שקוראים לי 'אריה'? באמת כך קוראים לי בעיר שלי - יוחנן ברבי יהונתן אריה מכפר שיחיא.

לימים חלה ומת: אותו אחד ממשיך להעיד לפני רבי טרפון: לאחר זמן, אותו יוחנן ברבי יהונתן אריה מכפר שיחיא חלה ומת.

והשיא רבי טרפון את אשתו: על פי עדות זו התיר רבי טרפון לאשתו של יוחנן ברבי יהונתן אריה מכפר שיחיא להינשא, כלומר שאותו העד מעיד שמחמת שקרא לו 'אריה' והוא השיב לו שאכן קוראים לו יוחנן ברבי יהונתן אריה מכפר שיחיא לכן הוא ידע מה שמו ושם עירו, ועל סמך זה התיר רבי טרפון לאשתו להינשא.

קושיא: ורבי טרפון לא בעי דרישה וחקירה? שהתיר לאשתו להינשא ללא דרישה וחקירה?

והתניא: והרי למדנו בבבלייתא שמביאה את אותו מעשה בצורה אחרת - שרבי טרפון אמר לעד: האם לא כך אמרת לי ששמו של אותו אדם היה יוחנן בן יהונתן מכפר שיחיא אריה? דהיינו שרבי טרפון שינה בכוונה את שמו (= 'יוחנן בן יונתן מכפר שיחיא אריה' שלכפר קוראים 'שיחיא אריה' במקום 'יוחנן בן יונתן אריה מכפר שיחיא') כדי לדרוש ולחקור אולי העד יהפוך את דבריו, וכך דקדק עליו רבי טרפון שלשה פעמים ובכל פעם העד כיון בדבריו ולא שינה כלום ממה שאמר בהתחלה, ורק אז רבי טרפון התיר לאשתו להינשא. הרי שצריך דרישה וחקירה!

תירוץ: תנאי היא וכו': האם צריך דרישה וחקירה או לא הדבר תלוי במחלוקת תנאים. שר' חנינא אמר שמהתורה צריך דרישה וחקירה בין בדיני ממונות ובין בדיני נפשות, שנאמר "מִשְׁפָּט אָחִד יִהְיֶה לָכֶם", אבל אמרו חכמים שבדיני ממונות לא צריך דרישה וחקירה כדי שאנשים ירצו להלוות כסף (= שאם בדיני ממונות נצריך דרישה וחקירה אף אחד לא ירצה להלוות כסף, שמא הלווה יכחיש שלוה ממנו כסף והמלווה יצטרך להביא עדים שיעמדו בדרישה וחקירה). רבי עקיבא סבר שעדות על אשה להתירה

להינשא דומה לדיני ממונות, כיון שהיא גובה את כתובתה, וא"כ לא צריך דרישה וחקירה, ורבי טרפון סבר שכיון שאנו מתירים אשת איש להינשא הרי שזה דומה לדיני נפשות (= שהבא על אשת איש מיתתו בחנק) ולכן צריך דרישה וחקירה.

 הדרן עלך האשה בתרא וסליקא לה מסכת יבמות

מסכת יבמות מסתיימת בדברי רבי אלעזר בשם רבי חנינא: "תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם, שנאמר וכל בניך למודי ה' ורב שלום בניך". המהרש"א כותב שארבע מסכתות מסתיימות במימרא זו, והם ראשי תיבות של בני"ך = ברכות גזיר יבמות כריתות, ובכל אחת מהמסכתות האלה יש טעם למה הגמרא סיימה במימרא הזו, ובמס' יבמות הטעם הוא מפני שחכמים הקילו להתיר אשת איש ללא דרישה וחקירה למדות שמן התורה צריך דרישה וחקירה בכל עדות, ולכן הביאו את המימרא הזו לומר שאין זו עקירת דבר מן התורה, לפי שהקילו בדבר משום מידת השלום, שהאשה לא תישאר עגונה, וזאת משום שתלמידי חכמים מרבים שלום בעולם.